

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Warszawa, data: 30 lipca 2024 r.

znak sprawy: DSR-VIIa.054.2.2024.RJ

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację nr 3123 w sprawie skutków transformacji ustrojowej dla regionów przemysłowych

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację Pana Posła Daniela Milewskiego, odnosząc się do pytań w niej zawartych, uprzejmie przedstawiam poniższe informacje.

Ad pyt. 1: Jakie konkretne działania podejmuje rząd w celu wsparcia ośrodków przemysłowych dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji ustrojowej?

Działania podejmowane przez rząd dążą do możliwie największego wykorzystania potencjału gospodarczego wszystkich obszarów, w tym ośrodków przemysłowych dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji ustrojowej oraz do poprawy ich konkurencyjności, aby uchronić je przed procesem marginalizacji, polepszyć standard życia ich mieszkańców, a także przyczynić się do rozwoju polskiej gospodarki. Realizując politykę regionalną rząd w szczególności koncentruje się na rozwoju obszarów strategicznej interwencji (OSI), którymi są Polska wschodnia oraz Śląsk, a także obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, wśród których obecne są również ośrodki przemysłowe dotknięte negatywnymi skutkami transformacji ustrojowej.

Rząd podejmuje różnorodne działania w celu wsparcia ośrodków przemysłowych dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji ustrojowej. Obejmują one m.in. program wsparcia dla przemysłów energochłonnych, inwestycje w efektywność energetyczną, zmiany w opłacie mocowej oraz system rekompensat. Kluczowym elementem strategii rządu jest wsparcie procesów reindustrializacji w regionach, takich jak Śląsk, gdzie koncentruje się przemysł

ciężki. Proces ten obejmuje rozwój branż kreatywnych i nowoczesnych oraz projekty rewitalizacji, celem przywrócenia dawnej świetności przemysłowej i adaptację do nowoczesnych standardów. Rząd kładzie także duży nacisk na zwiększenie poziomu inwestycji rozwojowych, które mają modernizować tradycyjne sektory przemysłowe oraz rozwijać nowe, wysokoproduktywne branże.

Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i koncentracji przestrzennej problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych, w tym zdegradowanych przemysłowo, stanowi jedno z wyzwań zidentyfikowanych w ramach Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR). Rewitalizacja jest jednym z kluczowych elementów strategii rządu w odniesieniu do wielu obszarów objętych OSI. Proces ten polega na wyprowadzaniu obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnych społeczności, przestrzeni i gospodarki. Prowadzone działania rewitalizacyjne uwzględniają różnorodność płaszczyzn, na których odbija się degradacja przemysłowa, w tym aspekty ekologiczne, społeczne i gospodarcze.

Kolejnym priorytetem jest podnoszenie kwalifikacji mieszkańców obszarów negatywnie dotkniętych transformacją ustrojową, co ma na celu zwiększenie ich aktywności zawodowej i dostosowanie umiejętności do wymogów współczesnego rynku pracy. Co istotne z punktu widzenia tych regionów, rząd wspiera ponowne podejmowanie działalności gospodarczej poprzez program "Nowy start", oferujący działania doradczo-szkoleniowe dla przedsiębiorców, którzy doświadczyli porażki i chcą ponownie założyć działalność gospodarczą. Program obejmuje usługi szkoleniowe i doradcze w zakresie analizy przyczyn niepowodzenia, planowania rozwoju oraz analizy luk kompetencyjnych. Towarzyszą temu inicjatywy zwiększania skuteczności działań ośrodków innowacji - rząd wspiera te instytucje w dostosowywaniu się do bieżących trendów oraz świadczeniu nowych lub ulepszonych usług. Ośrodki te mają umiejętność analizowania potrzeb przedsiębiorców, przez co wspierają nie tylko ich, ale i rozwój gospodarczy całego regionu.

W tym też celu rząd wspiera instytucje otoczenia biznesu, takie jak agencje rozwoju regionalnego, inkubatory przedsiębiorczości i centra innowacji, z zamiarem wzmocnienia ich roli w rozwoju gospodarczym regionów. Wprowadzane są mechanizmy wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej, obejmujące instrumenty pożyczkowe, kluczowe dla ich rozwoju i umacniania pozycji na rynku oraz doradztwo, szczególnie dla podmiotów wykluczonych z możliwości pozyskania finansowania na rynku komercyjnym.

Jednym z istotnych działań dla rozwoju polskich regionów przemysłowych jest także wsparcie środkami europejskimi w ramach 16 programów regionalnych zarządzanych przez marszałków województw. Sam system wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego jest z powodzeniem wdrażany od czasu wejścia Polski do Unii

Europejskiej. Nowym źródłem finansowania w ramach środków UE na lata 2021-2027 jest Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Jest on elementem Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji (MST), który utworzony został jako odpowiedź na wyzwania związane z Europejskim Zielonym Ładem.

MST składa się z trzech filarów:

- Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (I filar) – wsparcie dotacyjne na ograniczenie negatywnych skutków transformacji energetycznej;
- InvestEU (II filar) – pożyczki dla sektora prywatnego mające zmobilizować inwestycje o łącznej wartości do 45 mld EUR;
- wsparcie Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) (III filar) – pożyczki dla sektora publicznego (z możliwością uzyskania dodatkowo niewielkiej dotacji ze środków UE).

Polska jest największym beneficjentem FST w Unii Europejskiej i otrzyma środki w wysokości ok. 3,85 mld euro (w cenach bieżących). Środki FST są wdrażane poprzez programy regionalne 5 województw: śląskiego, dolnośląskiego, małopolskiego, łódzkiego i wielkopolskiego. Są to regiony silnie uzależnione gospodarczo i społecznie od wydobycia węgla kamiennego lub brunatnego i energetyki konwencjonalnej. Biorąc pod uwagę wyzwania związane z transformacją polskiej energetyki i dążeniem do osiągnięcia przez Unię Europejską neutralności klimatycznej w 2050 roku, środki FST zaprogramowane w programach regionalnych powinny służyć do przyspieszenia zmian strukturalnych lokalnych gospodarek i ich dywersyfikacji.

Ad pyt. 2: Czy istnieją plany rządu dotyczące reindustrializacji obszarów dotkniętych degradacją przemysłową? Jeśli tak, to jakie są główne założenia tych planów?

Tak, rząd ma plany dotyczące reindustrializacji obszarów dotkniętych degradacją przemysłową. Podejmowane w tej sferze działania realizowane są w bliskiej współpracy z przedstawicielami dotkniętych regionów w formie partnerstw terytorialnych, łączących władze publiczne szczebla centralnego, regionalnego i lokalnego z intencją efektywniejszego odpowiadania na potrzeby i rozwiązywania problemów dotyczących poszczególne obszary.

Działania podjęte w obszarze reindustrializacji koncentrują się przede wszystkim na określeniu modelu i kierunków rozwoju przemysłu, zarówno w ujęciu horyzontalnym, jak i sektorowym z uwzględnieniem cyfrowej transformacji, oraz na poprawie otoczenia biznesu i globalnej pozycji konkurencyjnej polskiego przemysłu. Trwają dalsze prace związane z wdrożeniem nowego systemu akredytacji ośrodków innowacji, który ma zapewniać wysoką jakość usług dla przedsiębiorstw w zakresie ich innowacyjnego rozwoju oraz stymulować specjalizację i sieciowanie ośrodków. Nowy model akredytacji zakłada odejście od dotychczasowej weryfikacji podmiotowej na rzecz weryfikacji funkcjonalnej

podmiotów, tj. zdolności do świadczenia określonego rodzaju usług. Zakłada się dwa rodzaje akredytacji – indywidualną i konsorcjalną.

Znaczące inicjatywy w zakresie reindustrializacji podejmowane są w regionie Śląska. Ich celem jest transformacja gospodarcza regionu poprzez zastępowanie tradycyjnych sektorów, takich jak górnictwo i hutnictwo, nowymi przedsięwzięciami w sektorach bardziej produktywnych, innowacyjnych i zaawansowanych technologicznie, celem przekształcenia profilu gospodarczego regionu, co obejmuje rozwój branż takich jak ICT, elektromobilność, przemysł medyczny i tzw. "zielona gospodarka". Istotnym elementem podejmowanych działań jest rewitalizacja terenów przemysłowych, w tym pokopalnianych. Zakłada ona rekultywację tych obszarów i ich ponowne wykorzystanie na cele gospodarcze i społeczne, co oznaczać będzie również poprawę ich atrakcyjności inwestycyjnej.

Programy reindustrializacji obejmują również wsparcie dla miast średnich, które tracą swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co rozumieć należy inwestycje w rozwój lokalnej przedsiębiorczości, poprawę jakości środowiska przyrodniczego, podnoszenie jakości przestrzeni oraz wspieranie innowacyjnych inwestycji gospodarczych. Te zintegrowane działania mają na celu nie tylko poprawę warunków życia na obszarach zdegradowanych, ale także przyspieszenie procesów restrukturyzacyjnych, co przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gospodarki krajowej i regionalnej.

Ad pyt. 3: Jakie środki są przewidziane na rzecz poprawy konkurencyjności zakładów przemysłowych w obszarach dotkniętych restrukturyzacją?

W ramach starań na rzecz poprawy konkurencyjności zakładów przemysłowych w obszarach dotkniętych restrukturyzacją kluczowym celem jest wspieranie inwestycji innowacyjnych, które gwarantują transfer wiedzy i B+R, realizowanych na terenach zagrożonych wykluceniem. Wsparcie to obejmuje również promowanie wysokopłatnych, stabilnych miejsc pracy oraz tworzenie lokalnej sieci kooperantów.

Jednym z głównych narzędzi służących osiągnięciu celu, jakim jest poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw, szczególnie istotnym z perspektywy zakładów przemysłowych w obszarach dotkniętych restrukturyzacją, są programy wsparcia dla przemysłów energochłonnych, obejmujące zmiany legislacyjne oraz wsparcie finansowe. Działania te mają na celu m.in. poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstw, budowę własnych niskoemisyjnych źródeł energii oraz dostosowanie ich infrastruktury technicznej do przepisów prawa w celu utrzymania konkurencyjności na arenie międzynarodowej.

Wspierany jest także rozwój nowoczesnego szkolnictwa branżowego opartego na współpracy przemysłu, administracji rządowej oraz jednostek samorządu terytorialnego. Przedsiębiorstwa posiadające specjalistyczną wiedzę praktyczną zachęcane są do współpracy z samorządami oraz uczelniami wyższymi

przy przygotowaniu kadr do pracy w istotnych lokalnie branżach, jak również do zaangażowania w ramach szkół i ośrodków branżowych.

Rząd wspiera także wzrost inwestycji przemysłu w małych i średnich miastach. Działania te mają na celu utrzymanie na lokalnym rynku miejsc pracy, nie tylko w przedsiębiorstwach przemysłowych, ale również w firmach związanych z obsługą tych zakładów oraz potrzebami pracowników. Skuteczność tych działań zależy od ich wzajemnego powiązania, co ma na celu zapewnienie udziału przedsiębiorstw w systemie edukacji branżowej oraz inwestowanie w modernizację zakładów, zwiększając tym samym ich konkurencyjność. Istotne są przy tym także działania rewitalizacyjne, które obejmują dostosowanie kompetencji zawodowych osób tracących zatrudnienie w wyniku upadku lokalnych zakładów przemysłowych, rozwój inwestycji o charakterze innowacyjnym, wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości oraz poprawę jakości środowiska przyrodniczego, co stanowi odzwierciedlenie uwzględniania w procesie zasad zrównoważonego rozwoju.

Ad pyt. 4: Czy rząd posiada strategię rozwoju branż kreatywnych i nowoczesnych w regionach dotkniętych problemami przemysłowymi? Jeśli tak, to jakie są główne kierunki tej strategii?

Rząd RP realizuje obecnie szereg Strategii na rzecz rozwoju, jedną z nich jest „Strategia produktywności 2030”, która określa wizję rozwoju polskiej gospodarki do 2030 r., a także kierunki interwencji i instrumenty wsparcia, które rząd będzie wykorzystywał, aby pobudzić wzrost inwestycji i produktywności przedsiębiorstw. Chodzi m.in. o wsparcie cyfrowej, zielonej i organizacyjnej transformacji polskich firm. W wyniku realizacji strategii polska gospodarka powinna czerpać przewagi konkurencyjne m.in. z zaawansowania technicznego oraz wykorzystania wiedzy.

Nieodłącznym elementem realizacji celów ww. Strategii są Krajowe Inteligentne Specjalizacje - KIS (branże uznane za priorytetowe dla tworzenia innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, zwiększenia wartości dodanej polskiej gospodarki i podniesienia jej konkurencyjności na arenie międzynarodowej).

W ramach działu specjalizacji *Innowacyjne technologie i procesy przemysłowe (w ujęciu horyzontalnym)* ujęte zostały zarówno technologie nowoczesne, jak również przemysły kreatywne. Wsparcie inwestycji w inteligentne specjalizacje jest kontynuowane w obecnej perspektywie finansowej w programie FENG, tj. Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki na lata 2021-2027.

Głównym celem KIS jest skupienie inwestycji na badaniach, rozwoju i innowacyjności (B+R+I) w obszarach o największym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym kraju, których rozwój przyczyni się do wzrostu gospodarczego i poprawy jakości życia społeczeństwa oraz stanu środowiska naturalnego.

W ramach KIS 12 „Przemysły kreatywne” wspierane są podspecjalizacje: projektowanie, gry, multimedia, rozszerzona rzeczywistość (XR).

Jednocześnie w 2013 r. utworzono program „Kreatywna Europa”, który pierwotnie miał obowiązywać w latach 2014-2020, jednak został przedłużony na lata 2021- 2027. Program składa się z trzech komponentów: „MEDIA”, „Kultura” i „komponent międzysektorowy”. „Komponent Kultura” dotyczy wszystkich sektorów kultury i sektorów kreatywnych, z wyłączeniem sektora audiowizualnego. „Komponent MEDIA” jest nakierowany na wsparcie sektora audiowizualnego. „Komponent międzysektorowy” obejmuje działania we wszystkich sektorach, nakierowane na współpracę międzysektorową oraz na innowacyjne podejście do tworzenia, dystrybucji oraz promocji dostępu do treści. Beneficjentami programu jest szeroko rozumiany przemysł kreatywny, który aktywnie korzystał z możliwości rozwoju stwarzanych przez program.

Ad pyt. 5: Jakie inicjatywy są podejmowane w celu rewitalizacji obszarów przemysłowych, które doświadczyły degradacji środowiska i procesów depopulacyjnych?

Trwają przygotowania do uruchomienia inicjatywy dot. wsparcia samorządów w programowaniu i realizacji rewitalizacji – projekt pn. Regiony Rewitalizacji. Edycja 3.0 zaplanowany na lata 2024-2027. Projekt obejmować będzie:

- wsparcie funkcjonowania Zespołów ds. Rewitalizacji w Urzędach Marszałkowskich,
- wsparcie edukacyjne dla gmin w zakresie rewitalizacji,
- wsparcie doradcze,
- wymianę doświadczeń,
- monitorowanie rewitalizacji,
- promocję dobrych praktyk rewitalizacyjnych,
- Regionalne Granty na Rewitalizację – granty dla gmin i NGO na działania dot. angażowania społeczności lokalnych przy wdrażaniu gminnych programów rewitalizacji.

Na realizację projektu zaplanowano 80 mln zł dotacji z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027, Priorytet 2: Skuteczni beneficjenci.

Kolejną inicjatywą w obszarze rewitalizacji jest projekt Narodowego Instytutu Dziedzictwa pn. Centra Kompetencji ds. Rewitalizacji w Narodowym Instytucie Dziedzictwa. Projekt ten obejmuje wsparcie funkcjonowania 8 Centrów Kompetencji ds. Rewitalizacji, które zapewnią będą wsparcie doradcze z zakresu dziedzictwa kulturowego i jego znaczenia w procesie rewitalizacji, w tym specjalistyczne wsparcie w zakresie ochrony i wykorzystania obiektów zabytkowych znajdujących się na obszarach rewitalizacji. Na realizację projektu w latach 2024-2027 przeznaczono dotację celową w wysokości około 4 mln zł dotacji z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027.

Ad pyt. 6: Czy rząd przewiduje środki na rzecz odbudowy infrastruktury społecznej i środowiskowej w obszarach dotkniętych negatywnymi skutkami restrukturyzacji przemysłu?

oraz

pyt. 8: Czy istnieją plany rządu dotyczące zrównoważonego rozwoju obszarów przemysłowych, uwzględniającego aspekty społeczne, ekologiczne i gospodarcze?

Otrzymane w ramach polityki spójności UE wsparcie pozwoliło w Polsce zrealizować wiele projektów służących odbudowie infrastruktury społecznej i środowiskowej wpływających na poprawę spójności społecznej i terytorialnej kraju. Przyczyniło się do włączenia Polski do europejskiej sieci transportowej, rozwoju infrastruktury dostępu do Internetu, zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego. Fundusze europejskie wspierały nie tylko infrastrukturę, ale również wiele działań z zakresu edukacji, ochrony zdrowia, rozwoju zawodowego, czy szeroko pojętej przedsiębiorczości. Ich efektem była poprawa jakości życia oraz warunków prowadzenia działalności gospodarczej w kraju i regionach.

Rząd podejmuje szereg inicjatyw mających na celu rewitalizację, a także odbudowę infrastruktury społecznej i środowiskowej obszarów, które doświadczyły degradacji środowiska i procesów depopulacyjnych, jak również negatywnych skutków restrukturyzacji przemysłu. Proces ten jest realizowany w sposób kompleksowy i skoncentrowany terytorialnie, przy uwzględnieniu bezpośredniej współpracy z przedstawicielami poszczególnych terytoriów w formie partnerstw terytorialnych, co ma na celu poprawę warunków życia, rozwój gospodarczy oraz jakość środowiska na obszarach kryzysowych.

Rząd wspiera także miasta średnie tracące swoje funkcje społeczno-gospodarcze poprzez inwestycje w rozwój lokalnej przedsiębiorczości, poprawę jakości środowiska przyrodniczego, podnoszenie jakości przestrzeni oraz wspieranie innowacyjnych inwestycji gospodarczych, dążąc do przywrócenia tych miast do stanu pełnej funkcjonalności i zapewnienie im zrównoważonego rozwoju. Dodatkowo, w ramach działań rewitalizacyjnych, realizowane są projekty pilotażowe, takie jak modelowa rewitalizacja Bytomia, które mają na celu wypracowanie najlepszych praktyk w zakresie przekształcania zdegradowanych obszarów miejskich. Projekty te są skorelowane z działaniami restrukturyzacyjnymi oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury transportowej, z uwzględnieniem potrzeby dywersyfikacji struktury przemysłowej oraz odtworzenia infrastruktury technicznej dostosowanej do nowych potrzeb gospodarczych.

W odniesieniu do kwestii środowiska naturalnego szczególny nacisk kładziony jest na poprawę jakości powietrza poprzez kompleksową termomodernizację, wymianę źródeł ciepła oraz promowanie publicznego transportu

niskoemisyjnego. Wsparcie sektora prywatnego i naukowego w zakresie B+R oraz działania edukacyjne mające na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat zagrożeń związanych ze złą jakością powietrza również odgrywają kluczową rolę w procesie rewitalizacji.

W zakresie infrastruktury społecznej, działania rządu koncentrują się na poprawie dostępu do usług publicznych, w tym edukacji, zdrowia, transportu publicznego oraz infrastruktury społecznej, takiej jak obiekty opieki nad dziećmi i osobami starszymi. Wsparcie obejmuje również modernizację infrastruktury transportowej oraz rozwój infrastruktury szerokopasmowej na obszarach wiejskich i miejskich.

Istotne znaczenie dla realizacji zaplanowanych działań mają projekty finansowane ze środków polityki spójności. W Polsce w okresie 2021-2027 mamy 8 programów krajowych:

1. Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS): 24,2 mld euro;
2. Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG): 8 mld euro;
3. Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS): 4 mld euro;
4. Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC): 2 mld euro;
5. Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW): 2,65 mld euro;
6. Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową (FEPŻ): 0,53 mld euro;
7. Fundusze Europejskie dla Rybactwa (PFER): 0,5 mld euro;
8. Pomoc Techniczna dla Funduszy Unii Europejskiej (PTFE): 0,55 mld euro

Programy dedykowane poszczególnym województwom - 16 programów regionalnych (dla każdego województwa): 33,5 mld euro - również pozwalają na zwiększanie konkurencyjności poprzez finansowanie inwestycji w infrastrukturę, innowacje, rozwój przedsiębiorstw, ochronę środowiska, transport i edukację.

Projekty finansowane z programów regionalnych obejmują m.in.:

- w zakresie edukacji: budowę, rozbudowę i modernizację przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, oraz szkół wyższych prowadzących działalność dydaktyczną (np. pomieszczenia dydaktyczne, biblioteki, laboratoria, wyposażenie oraz inne obiekty służące prowadzeniu działalności naukowej i badawczej, przyszkolne obiekty sportowe, campusy); tworzenie i modernizację zaplecza socjalno-bytowego dla uczniów, studentów, nauczycieli i wykładowców, a także wyposażenia przedszkoli, szkół, placówek edukacyjnych oraz szkół wyższych w nowoczesny sprzęt i pomoce optymalizujące proces kształcenia, remontów i wyposażenia istniejących placówek edukacyjnych oraz budowę obiektów okołoedukacyjnych (sale gimnastyczne, baseny przyszkolne, stołówki, boiska, bursy i internaty);
- w zakresie opieki zdrowotnej: rozbudowę, modernizację i zakup odpowiedniego wyposażenia szpitali, centrów diagnostycznych i innych placówek zapewniających specjalistyczną opiekę medyczną;

- w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego: konserwację zabytków ruchomych, księgozbiorów, archiwów.

Ponadto, ze środków nowego funduszu, jakim jest Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, prowadzone są działania skierowane na łagodzenie skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych transformacji energetycznej na drodze do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu. W tym zakresie zaproponowane zostały działania nakierowane m.in. na:

- zmianę lub podwyższenie kwalifikacji oraz aktywizację zawodową i społeczną, szczególnie pracowników tracących pracę w związku z procesem transformacji energetycznej i ich rodzin oraz społeczności lokalnych z obszarów transformacji;
- wsparcie edukacji zawodowej i branżowej (na poziomie zawodowym, średnim i wyższym) i jej infrastruktury;
- dywersyfikację gospodarczą poprzez m.in. inwestycje w zmianę profilu działalności przedsiębiorstw, wprowadzania ulepszonych technologii neutralnych dla klimatu i zdobywanie nowych rynków dla wytwarzanych produktów;
- rozwój MŚP i start-upów oraz terenów inwestycyjnych na obszarach transformacji;
- wzrost innowacyjności przedsiębiorstw;
- poprawę stanu środowiska na obszarach pogórnictwa i przemysłowych;
- rozwój energetyki odnawialnej (OZE) i poprawę efektywności energetycznej w budynkach publicznych, mieszkalnych i przedsiębiorstwach;
- wdrażanie idei gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ);
- zrównoważoną mobilność lokalną.

Co więcej, kluczową inicjatywą, którą realizuje rząd w programie Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027 (FERS), są Kluby Rozwoju Cyfrowego. Mają to być ośrodki aktywizacji cyfrowej lokalnej społeczności (w szczególności osób dorosłych), tworzone przez gminy. Celem funkcjonowania Klubów będzie rozwijanie świadomości i chęci wejścia w „świat cyfrowy”, korzystania z komputera i Internetu, a także pomoc w nabywaniu umiejętności, aby robić to w sposób bezpieczny. Edukatorzy zatrudnieni w Klubach będą udzielali doraźnych porad, dotyczących zgłaszanych problemów i potrzeb (np. jak wysłać pismo do urzędu przez ePUAP czy skorzystać z e-recepty), a także będą prowadzili szkolenia w zakresie podstawowych umiejętności cyfrowych. Szczególny nacisk edukatorzy będą kładli na wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym – czyli m.in. mieszkańców obszarów wiejskich, osób starszych czy osób z niepełnosprawnościami lub szczególnymi potrzebami. Podniesienie poziomu kompetencji cyfrowych w społeczeństwie będzie skutkowało m.in. lepszym dostępem do różnego rodzaju e-usług (np. możliwość załatwienia sprawy urzędowej przez Internet, bez konieczności dotarcia do urzędu), dalszego kształcenia (dzięki możliwości skorzystania

z dostępnych na rynku szkoleń on-line), a także otworzy lepsze możliwości zatrudnienia (kompetencje cyfrowe w wielu zawodach są niezbędne). Jest to przedsięwzięcie ogólnopolskie, z którego będą mogły skorzystać wszystkie gminy, również na obszarach poprzemysłowych.

Ad pyt. 7: Jakie mechanizmy wsparcia są dostępne dla przedsiębiorców i inwestorów zainteresowanych działalnością w obszarach reindustrializacji i rewitalizacji?

Jednym z głównych instrumentów nakierowanych na stymulowanie rozwoju gospodarczego w regionach dotkniętych restrukturyzacją, przyciąganie inwestycji oraz tworzenie stabilnych i wysokopłatnych miejsc pracy jest Polska Strefa Inwestycji. Instrument oferuje preferencje dla inwestycji podejmowanych na obszarach o wysokim poziomie bezrobocia, w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Preferencje te obejmują zwolnienia podatkowe i granty inwestycyjne, co zwiększa napływ inwestycji w rejony słabiej rozwinięte. Wsparcie dla przedsiębiorców obejmuje także tworzenie lokalnych ośrodków kompetencji, które wspierają rozwój lokalnych firm, szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw. W ramach tych inicjatyw, rząd we współpracy z samorządami i interesariuszami lokalnymi tworzy warunki do sieciowania przedsiębiorstw, rozwija tereny inwestycyjne oraz zwiększa dostęp do kredytów i usług doradczych, w tym w zakresie zarządzania działalnością biznesową.

Dla inwestorów przewidziane są również mechanizmy wsparcia finansowego i doradczego oferowane przez Polski Fundusz Rozwoju. Zapewnia on pakiety usług finansowych i pozafinansowych dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw na każdym etapie ich rozwoju, w tym finansowanie infrastruktury, partnerstwo publiczno-prywatne, kredyty na rozwój edukacji, kapitał na rozwój, gwarancje bankowe oraz doradztwo i finansowanie eksportu. Inne formy wsparcia to programy innowacyjne, które oferują pomoc publiczną w formie zwolnień podatkowych i grantów inwestycyjnych, a także produkty oferowane przedsiębiorcom na preferencyjnych warunkach. Koncentrują się one na inwestycjach innowacyjnych i wysoko produktywnych, które przyczyniają się do rozwoju lokalnych gospodarek i zwiększania konkurencyjności regionalnych przedsiębiorstw. Rząd wspiera również rozwój kompetencji zarządczych i innowacyjnych w przedsiębiorstwach poprzez zapewnienie dostępu do usług doradczych i szkoleniowych świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu. Polityka regionalna wspiera tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu i rozwojowi przedsiębiorczości, co obejmuje także wsparcie finansowe i doradcze.

Ad pyt. 9: Jakie środki są przewidziane na rzecz powstrzymania procesów depopulacyjnych w obszarach ośrodków przemysłowych?

W ramach krajowego Programu Fundusze Europejskie na rzecz Rozwoju Społecznego finansowanego ze środków EFS+ realizowany będzie projekt dotyczący wypracowania rozwiązań służących przeciwdziałaniu migracji osób młodych z terenów dotkniętych depopulacją. Za realizację tego projektu będzie odpowiadał Departament Polityki Demograficznej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Na jego realizację przeznaczono 7 mln PLN ze środków EFS+ i będzie on realizowany w latach 2024-2027.

Celem głównym projektu jest wypracowanie rozwiązań programowych i legislacyjnych, w tym instrumentów rynku pracy, a także stworzenie systemu zachęt skierowanego do osób młodych, do pozostawania na terenach dotkniętych depopulacją. Wypracowanie rozwiązań odbędzie się na podstawie wyników diagnozy przyczyn migracji osób młodych z tych terenów uwzględniającej czynniki, które mogą wpłynąć na chęć pozostania, powrotu lub napływu na te tereny. Wypracowane w projekcie rozwiązania mają stać się podstawą do określenia kierunków działań dla przedstawicieli administracji rządowej do przeprowadzenia zmian systemowych w politykach publicznych na szczeblu centralnym, w celu zmniejszenia skali migracji osób młodych z terenów dotkniętych depopulacją.

Ad pyt. 10: Czy rząd monitoruje skutki transformacji ustrojowej dla regionów przemysłowych i podejmuje działania w oparciu o aktualne dane i analizy sytuacji?

Skutki transformacji ustrojowej dla regionów poprzemysłowych monitorowane są w ramach szerszego systemu monitorowania polityk publicznych, w tym monitorowania polityki rozwojowej w Polsce. Szczególną rolę odgrywa przy tym monitorowanie realizacji Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR). Za monitorowanie KSRR i czuwanie nad jego prawidłowym przebiegiem odpowiada minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.

W ramach monitorowania realizacji KSRR corocznie opracowywane są raporty nt. rozwoju regionalnego Polski. Sporządzenie raportu, będącego podstawowym elementem monitorowania KSRR, jest koordynowane przez Krajowe Obserwatorium Terytorialne umiejscowione w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej. Rzeczone raporty zawierają analizy istotnych zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej kraju i regionów, oceny procesów wdrażania strategii oraz wnioski i rekomendacje. Dostarczają one informacji na temat kluczowych wyzwań rozwojowych, przed którymi stoją poszczególne regiony.

W monitorowaniu strategii uczestniczy ponadto Główny Urząd Statystyczny, który odpowiada za opracowanie części raportu o charakterze analityczno-diagnostycznym. W części tej analizowane są istotne zmiany w sytuacji

społeczno-gospodarczej kraju, regionów, miast oraz wskazanych w KSRR obszarów strategicznej interwencji na tle lat poprzednich.

Z poważaniem

wz. Ministra

Jan Szyszko

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/